

Ályktun haustþings SSNV 2026

Haustþing Samtaka sveitarfélaga á Norðurlandi vestra, haldið 1. október 2026 á Hótel Laugarbakka í Húnaþingi vestra, samþykkti eftirfarandi ályktun:

Hækkun kílómetragjalds á ökutæki og eldsneytisskatta

Haustþing SSNV mótmælir hækkun kílómetragjalds á ökutæki og hækkun eldsneytisskatta, sem hvort tveggja leggst þyngra á íbúa landsbyggðarinnar en á íbúa þéttbýlis. Kílómetragjaldið er lagt jafnt á alla bíleigendur óháð búsetu, en fjarlægðir til vinnu, skóla og grunnþjónustu eru margfalt meiri í dreifbýli en í þéttbýli, og valkostir í almenningssamgöngum eru takmarkaðir eða engir á svæðinu. Einkabíllinn er í reynd eina raunhæfa samgöngutækið fyrir stóran hluta íbúa, sem gerir þennan hóp sérstaklega berskjaldaðan fyrir gjaldahækkunum af þessu tagi.

Þá er sérstaklega óásættanlegt að auka álögur á akstur á meðan margir vegir á Norðurlandi vestra eru í óviðunandi ástandi og viðhaldi þeirra ábótavant. Íbúar þurfa daglega að aka þessa vegi og bera kostnað og áhættu sem slæmu ástandi þeirra fylgir. Þingið krefst þess að tekjur af gjaldtöku á umferð skili sér í tryggu fjármagni til viðhalds, vetrarþjónustu og aukins umferðaröryggis á svæðinu.

Á sama tíma standa íbúar frammi fyrir hækkun eldsneytisskatta. Um síðustu áramót voru vörugjöld og olúgjald á eldsneyti að vísu felld niður, en á sama tíma hækkar kolefnisgjald verulega, um 25% umfram almenna verðlagsþróun, þannig að heildaráhrifin eru hækkun á eldsneytiskostnaði. Bent hefur verið á að breytingin skapi hættu á að ávinningur af niðurfellingu eldri gjalda skili sér ekki að fullu til neytenda, þar sem eftirlit með því að olíufélög lækki verð til samræmis er af skornum skammti. Verði svo hækkar eldsneytisverð til neytenda þrátt fyrir að ríkið hafi formlega afnumið hluta gjaldanna, á meðan kolefnisgjaldið hækkar áfram með þeim afleiðingum að heildarbyrðin á neytendur eykst fremur en annað.

Sameiginlegt með báðum þessum breytingum er að þær koma fram sem flöt gjaldtaka sem tekur ekkert tillit til búsetu, og því lenda þær margfalt þyngra á íbúum Norðurlands vestra, sem þurfa að aka lengri vegalengdir en íbúar þéttbýlis vegna dreifðrar búsetu og takmarkaðrar grunnþjónustu í heimabyggð. Búsetufrelsi á landsbyggðinni má ekki skerðast vegna skattlagningar sem tekur ekkert tillit til aðstæðna.

Haustþing SSNV krefst þess að fjármála- og efnahagsráðuneytið dragi til baka hækkun kílómetragjalds og falli frá frekari hækkun eldsneytisskatta, og að við ákvarðanir um skattlagningu aksturs og eldsneytis verði framvegis tekið mið af sérstöðu dreifbýlis þar sem akstur er ekki munaður heldur nauðsyn til að sækja vinnu, skóla og heilbrigðisþjónustu. Jafnframt er þess krafist að tryggt verði að álestur og innheimta kílómetragjalds séu áreiðanleg, og að virkt eftirlit verði haft með því að afnám annarra eldsneytisgjalda skili sér að fullu til neytenda.

Haustþing SSNV beinir ályktun þessari til fjármála- og efnahagsráðuneytisins, sem fer með

stefnumótun í skattamálum og ber ábyrgð á kílómetragjaldi, eldsneytisgjöldum og kolefnisgjaldi, og krefst þess að ráðuneytið endurskoði ákvarðanir sínar með hliðsjón af sérstöðu dreifbýlis. Jafnframt er erindinu komið til fjárlaganefndar Alþingis og innviðaráðuneytisins, enda varða ákvarðanir um gjaldtöku á umferð beinlínis samgönguöryggi, viðhald vegakerfisins og búsetuskilyrði á Norðurlandi vestra.